Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

30 декабрь, шанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. **№ 251 (1253)**

АНЪАНАВИЙ УЧРАШУВ

29 декабрь куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Тошкент вилоятида жойлашган Қайнарсой қароргоҳида хорижий мамлакатлар ва халқаро ташкилотларнинг республикамиздаги ваколатхоналари раҳбарлари, маҳаллий ва хорижлик журналистлар билан навбатдаги учрашув ўтказди.

Президент Ислом Каримов дипломатлар ва журналистларни яқинлашиб келаётган янги йил билан қутлади. Уларга жорий йилнинг август ойидаги учрашувдан буён ўтган вақт мобайнида мамлакатимиз ҳаётида рўй берган ўзгаришлар, юртимизнинг хорижий давлатлар, халқаро ташкилотлар билан мустаҳкамланаётган алоқалари, шунингдек, Ўзбекистон раҳбариятининг айрим халқаро ва минтақавий муаммоларга муносабати хусусида сўзлаб берди.

СУРАТЛАРДА: учрашув пайти.

Р. НУРИДДИНОВ олган суратлар.

(Ўзбекистон раҳбарининг учрашувда сўзлаган нутқи матбуотда эълон қилинмоқда.)

Президент Ислом Каримов журналистлар ва дипломатларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, республика Бош вазирининг ўринбосарлари ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

(ЎзА).

ТИНЧЛИК, БАРҚАРОРЛИК ВА ҲАМКОРЛИК — ЭНГ ЭЗГУ МАҚСАДИМИЗДИР

ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ТОШКЕНТДАГИ ДИПЛОМАТИЯ КОРПУСИ ВА РЕСПУБЛИКАДА ФАОЛИЯТ КЎРСАТАЁТГАН ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ҳурматли дипломатия миссияларининг бошлиқлари, халқаро ташкилотларнинг раҳбарлари, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари, хонимлар ва жаноблар!

Янги 1996 йил арафасида сизларни, дипломатия корпуси раҳбарлари ва ходимларини, ахборот воситаларининг вакилларини чин қалбимдан янги йил билан табриклаб, ҳаммангизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, эсон-омонлик ва мамлакатларингизга равнақ тилайман.

Янги йил арафаси — ажойиб пайт. Ҳамжамият бўлажак янги дунёга назар ташлаб, ўз фаолиятидаги муҳим давр якунларини чиқармоқда. Шу кунларда биз ҳам Ўзбекистонда ана шундай сарҳисоб ишлари билан машғулмиз.

Биз эзгу мақсадимизга эришдик, — янги давлатимиз жаҳон ҳамжамиятига қўшилганини мен ҳал қилувчи масала деб биламан.

Мен ташқи сиёсат маҳкамаларининг барча вакилларидан ҳамда мамлакатларингиз ҳукуматларидан кўрсатган ёрдам ва халқаро майдонда Ўзбекистоннинг тенг ҳуқуқлилигини эътироф этганлари учун самимий миннатдорман.

Ҳурматли меҳмонлар,

Ўзбек халқи шу йил сентябрда ўз мустақиллигининг тўрт йиллигини нишонлади. Бир неча кун муқаддам Олий Мажлис ўзининг тўртинчи сессиясида республиканинг конституциявий судини сайлади. **Умуман янги сиёсий тузумнинг асосий бўғинларини шакллантириш тугалланди, дейиш мумкин.**

1996 йилга биз ҳокимиятнинг тўлақонли ва салоҳиятли тармоқлари билан кириб бормоқдамиз. Улар ўзаро бир-бирини тўлдиради, қатъий ҳуқуқий асосда ҳаракат қилади ва мустаҳкам қонунчилик базасига эгадир.

Мамлакатда амалга оширилаётган ислоҳотлар кўлами қонунлар тайёрлаш суръатини пасайтиришига йўл қўймайди. Олий Мажлис депутатлари сўнгги сессиянинг ўзида келгуси йил давлат бюджети масалаларини, фуқаролар ва меҳнат кодекслари лойиҳаларини, банклар ва банк фаолияти, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш тўғрисидаги қонунларни, халқаро шартномаларни ва бошқа бир неча қонун лойиҳаларини кўриб чиқдилар.

Парламентимиз иши ва депутатлар фракциялари фаолияти самарадорлиги сезирарли даражада ортди. Ўзбекистондаги бир неча партия вакиллари АҚШ томонининг таклифига биноан октябрь ойида ана шу мамлакатда бўлдилар. Улар Конгрессдаги, айрим штатларнинг қонун чиқарувчи йиғинларидаги партия фракциялари иш тажрибаси билан танишдилар.

Парламентимиз аъзолари вақти келиб хорижий ҳамкасбларининг кўп тажрибаларидан фойдалана оладилар, деб ўйлайман.

Хонимлар ва жаноблар,

мамлакат жамоатчилиги воқеаларга бой бўлган сентябрь ойида яна бир катта санани — **Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 50 йиллигини кенг нишонлади.** Миллий комиссия Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тошкентдаги минтақавий ваколатхонаси билан биргаликда ишлаб чиққан дастурга мувофиқ юбилей тантаналари ғоят илма хил ва сермазмун, тадбирларга бой бўлди.

БМТ юбилей сессиясида бу нуфузли халқаро ташкилот фаолиятини яхшилашга доир таклифларимизни айтиш имкониятига эга бўлдик. Зеро БМТнинг ташкилотлик фаолиятисиз умумжаҳон хавфсизлигига эришиб бўлмаслиги ҳозирги кунда мутлақо равшан.

Умумжаҳон хавфсизлиги минтақавий хавфсизликка эришишдан, муаян минтақадаги аниқ-равшан давлатларнинг ҳамжатлиги ва биргаликдаги ҳаракатидан бошланадиган жараёндир.

Хонимлар ва жаноблар,

1995 йилда республикамиз пойтахтида ва Ўзбекистоннинг бошқа йирик шаҳарларида бир неча халқаро анжуманлар ўтказилди. Айниқса, **Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган Тошкент семинар кенгашини биз ана шу анжуманларнинг энг муҳими деб биламиз.**

Кўпчилигингиз анжуманни ташкил этишда ва ўтказишда фаол қатнашдингиз. Ҳар бирингиз анжуманни БМТ ва шахсан жаноб Бутрос Бутрос Ғолий алоҳида қўллаб-қувватлаганига бевосита гувоҳ бўлиб, унинг нечоғли улкан аҳамиятга молик эканини ҳис этдингиз ва муносиб баҳоладингиз.

Бу кенгашда иштирок этиш учун 31 давлат ва олтита халқаро ташкилотдан келган мухтор вакиллар минтақа хавфсизлигининг, можароларнинг олдини олиш, интеграция жараёнларини чуқурлаштиришнинг ишончли тизимини барпо этиш масалалари юзасидан ўз фикрини айтди.

Менимча, кенгаш якунлари юзасидан қабул қилинган баёнот ҳам минтақавий, ҳам умумжаҳон хавфсизлиги муаммосига ёндашувларни ишлаб чиқишда Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистоннинг тутган ўрнини ва ноёб имкониятларини назарда тутган ҳолда бизнинг мураккаб воқелигимизни тушунишга яқинлашувни ўзида акс эттиргани учун қимматлидир.

Хонимлар ва жаноблар!

Афғонистондаги можарони бартараф этиш йўлларини излашда биз БМТ ишлаб чиққан қарорларга мувофиқ ҳаракат қилдик. Бошқа манфаатдор томонларнинг ҳам минтақа миқёсида қилаётган саъй-ҳаракатларини ҳисобга олдик.

Фақат Ўзбекистонга қўшни мамлакатлар раҳбарлари билан музокараларда эмас, бошқа давлатлар делегациялари ва вакиллари билан учрашувларда ҳам, шунингдек, халқаро анжуманларда, конференцияларда ҳам Афғонистон муаммосини ўртага қўймоқдамиз.

Покистон Бош вазири Беназир Бухутто хонимнинг ноябрь ойидаги расмий амалий ташрифи чоғида у билан олиб борилган музокараларда шу мавзу асосий ўринни эгаллади.

Афғонистонда тинчлик жараёни хусусида Ўзбекистоннинг қатъий йўлини мен бир неча бор, жумладан, Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича Тошкент семинар-кенгашида баён қилиб берган эдим.

Бу масаланинг ғоят муҳимлигини ҳисобга олиб, сизларга бу борадаги бир-бири билан узвий боғлиқ бўлган жиҳатларни эслатиб ўтмоқчиман. Бунингсиз можарони тинч ҳал этиш қийин кечади. Булар:

— можарони босқичма-босқич бартараф қилиш;

— музокара жараёнида барча манфаатдор томонларнинг иштирок этиши;

— ўзаро ён босиш ва оқилона ўзаро келишув асосида нуқтаи назарларни бир-бирига яқинлаштириш;

— бу жараёнда БМТ, Европа Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти, Ислом конференцияси ташкилоти ва бошқа халқаро ташкилотларнинг ҳомийлиги ва фаол иштирок этиши;

— мамлакат ҳудудий яхлитлигининг сақлаб қолиниши;

— қандай шаклда бўлмасин ташқаридан тазйиқ ёки аралашувга йўл қўйиб бўлмаслигидир.

Ниҳоят, биз бир неча йиллдан буён такрорлаётган масала: **Афғонистонга қурол-яроғ етказиб беришни қатъий тақиқлаб қўйиш зарурлигидир.**

Мазкур чораларни можарони бартараф этишнинг асосий жиҳатлари деб ҳисоблаб, мен БМТ Бош ассамблеясининг юбилей сессиясида Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилиб, Афғонистонга қайси мамлакатдан бўлмасин қурол-яроғ олиб келишни тақиқлаб қўйишни таклиф этдим.

Афсуски, бу мамлакатга етказиб берилаётган қурол-яроғ ҳажми камаймаяпти, аксинча, тобора кўпайиб бормоқда.

Афғонистон ва унинг теварагидаги вазият сўнгги вақтда, айниқса, хавфли тус олмоқда. Бу ҳудудда турли сиёсий кучлар ва мамлакатлар жўғрофий-стратегик манфаатларининг ошкора тўқнашуви тобора равшан бўлиб бормоқда.

Хонимлар ва жаноблар,

зўр куч сарфланаётганига қарамай, афғон халқи ҳамон қонли воқеалар исканжасида қолмоқда. Шу боис можарони бартараф этишнинг асосий чораси сифатида Афғонистоннинг ўзида умуммиллий ярашув зарурлигига эътиборни қаратишгина энди етарли эмас.

Минтақавий — этник омилларнинг қоришмаси ва афғон сиёсатчиларининг ҳокимият учун олиб бораётган курашининг аниқ сабаблари бу ерда **бузғунчилик тамойилларининг** шаклланишига олиб келди. Ҳозирги вақтда Афғонистон теварагида жойлашган барча мамлакатлар маълум даражада бу тамойил таъсирини сезмоқда.

Яқинда, яъни 25 декабрда совет қўшинлари Афғонистонга киритилганининг навбатдаги ачинарли санаси бўлди.

Биз қурбонлар тўғрисида, аввало, одамларнинг, собиқ Совет Армияси аскарларининг ҳалок бўлгани ҳақида гапирганимизда Афғонистон миллионлаб кишилардан жудо бўлгани, бу жафокаш халқ бошига тушган вайронагарчиликларни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак.

Вақт ўтиши билан тарихни, афғон фожиаси вужудга келиши сабабларини унута бошладик. Менимча, собиқ Иттифоқнинг буюк давлатчилик нафсонияти

(Давоми 2-бетда).

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич,

Сизни ва барча ўзбекистонликларни янги йил билан самимий табриклайман. Мамлакатингизга, дўст Ўзбекистон халқига чин қалбимдан ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар, давлатчилик ва мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида муваффақият тилайман.

Кириб келаётган йилда мамлакатларимиз ўртасидаги мустаҳкам ва ўзаро фойдали ҳамкорлик мунтазам ривожланиб ва мустаҳкамланиб боришига ишончим комил.

Энг яхши истаклар билан,

Борис ЕЛЬЦИН,
Россия Федерацияси Президенти.

***

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Янги йилда Сизга барча эзгуликлар ёр бўлишига тилакдошмиз.

Корея Республикаси Президенти Ким Енг САМ рафиқаси билан.

***

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Янги йилда сизга бахт-саодат ва равнақ тилаб билдирган эзгу истакларимизни қабул этгайсиз.

Дания Қироличаси МАРГРЕТЕ II ва шаҳзода ХЕНРИХ.

***

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Сизни янги йил билан самимий қутлаймиз ва янги йилда барча эзгуликлар Сизга ёр бўлишини тилаймиз.

Мальта Бош вазири
Эдуард Фенех АДАНИ рафиқаси билан.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИНИНГ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки векселлардан ҳисоб-китоб ва тўлов воситаси сифатида фойдаланишда амалдаги қонунчилик бузилаётганлиги ва турли хил суиистеъмолликларга йўл қўйилаётганлиги тўғрисида кўплаб хабарлар келаётгани муносабати билан, шунингдек вазирликлар, корпорациялар, уюшмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг кўп сонли сўровларига биноан қуйидагиларни маълум қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси халқ хўжалигида векселларни қўллаш тўғрисида» 1995 йил 2 июндаги 204-сонли қарорига мувофиқ, банклар ва бошқа хўжалик фаолияти юритувчи субъектлар томонидан чиқарилаётган векселлар барча мулкчилик шаклидаги корхона ва ташкилотлар ўртасидаги ҳисоб-китобларда ҳеч қандай чекловларсиз тўловлар учун белгиланган тартибда қабул қилиниши шарт.

2. Векселлар эмиссиясини амалга оширувчи барча банклар, корхона ва ташкилотлар уларнинг ўз вақтида тўла қиймати тўланишини таъминлашлари шарт.

3. Векселларнинг тўла қиймати ўз вақтида тўланиши учун векселларни чиқарган корхоналарнинг раҳбарлари ва шунингдек, векселларни рўйхатга олган банкларнинг раҳбарлари шахсан жавобгардирлар.

4. Векселлар чиқариш, уларни муомалага киритиш ва тўловини таъминлашнинг белгиланган қоидаларини бузганлик учун айбдор шахслар амалдаги қонунчиликка мувофиқ маъмурий ва жиноий жавобгарликка тортиладилар.

5. Корхона ва ташкилотлар векселларни чиқариш, муомалага киритиш ва тўловини таъминлаш масалаларига доир барча саволлар билан Марказий банкнинг Қимматбаҳо қоғозлар департаментига (Тел. 36-22-61, 56-06-08, 36-74-08) ва шунингдек, қуйидаги телефонлар бўйича Марказий банк вилоят бошқармаларининг қимматбаҳо қоғозлар бўлимларига мурожаат қилишлари мумкин:

Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси тел. 7-77-03
Андижон вилоят бошқармаси тел. 43-100
Бухоро вилоят бошқармаси тел. 36-585
Жиззах вилоят бошқармаси тел. 38-590
Навоий вилоят бошқармаси тел. 3-08-29
Наманган вилоят бошқармаси тел. 6-52-37
Самарқанд вилоят бошқармаси тел. 33-75-35
Сурхондарё вилоят бошқармаси тел. 4-45-97
Сирдарё вилоят бошқармаси тел. 2-49-31
Тошкент вилоят бошқармаси тел. 33-07-79
Фарғона вилоят бошқармаси тел. 24-06-00
Хоразм вилоят бошқармаси тел. 4-24-25
Қашқадарё вилоят бошқармаси тел. 3-13-55
Тошкент шаҳар бошқармаси тел. 41-45-00

ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1995 йил 29 декабрда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 15,33 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати —35,50 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1995 йил 30 декабрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	26,45	1 Сингапур доллари	25,11
1 Австрия шиллинги	3,51	1000 Туркия лираси	0,56
1 Англия фунт стерлинги	54,91	1 Финляндия маркаси	8,14
10 Бельгия франки	12,03	1 Франция франки	7,23
1 Голландия гульдени	22,06	1 Швеция кронаси	5,32
10 Греция драхми	1,49	1 Швейцария франки	30,79
1 Дания кронаси	6,38	1 ЭКЮ	45,37
1 АҚШ доллари	35,50	10 Япония иенаси	3,45
1 Миср фунти	10,45	1000 Россия рубли	7,65
1 Ирландия фунти	56,67	1 Эстония кронаси	3,09
1 Исландия кронаси	0,55	1000 Украина карбованеци	0,20
10 Испания песети	2,92	1 Латвия лати	65,86
100 Италия лираси	2,24	1 Литва лити	8,88
1 Канада доллари	26,08	1 Қозоғистон тенгеси	0,56
1 Кувайт динори	118,69	1 Молдова лейи	7,80
100 Ливан фунти	2,23	1000 Беларусь рубли	3,09
1 Германия маркаси	24,70		
1 Норвегия кронаси	5,59		
10 Португалия эскудоси	2,37		

*) — Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шахобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан харид қилишда воситачилик ҳақи олинмайди.

ТИНЧЛИК, БАРҚАРОРЛИК ВА ҲАМКОРЛИК — ЭНГ ЭЗГУ МАҚСАДИМИЗДИР

(Давоми. Боши 1-бетда).

Афғонистондаги вазиятни портлатиб юборган детанатор бўлганини унутмаслигимиз керак. Ҳозир ҳам, бизнингча, ташқаридан бўлаётган аралашув Афғонистондаги қарама-қаршиликни авж олдириб, уруш оловини ловуллатмоқда.

Можаро авж олган жойга бевосита яқин бўлган бошқа давлатлар каби Ўзбекистон ҳам ўз хавфсизлигини таъминлашда қонуний манфаатларини ифода қилишга ҳақлидир.

Ҳозирги кунда Афғонистонда яхши таълим кўрган мунтазам армиялар урушмоқда, уларнинг сафларида ёлланган жангчилар кўп. Шу сабабли, Афғонистондаги уруш инсон фаолиятининг ўзига хос янги тури бўлиб қолди. Шу фаолият доирасида давлатларни вайрон қилиш бўйича «мутахассислар» вужудга келмоқда.

Афғонистон танглигига қўшилиб кетган **бангфурушлик, террорчилик, зўравонлик, қурол-яроғ билан савдо қилиш, афғон жамиятида тинч ҳаёт ва бунёдкорлик ҳақида тасаввурга эга бўлмаган бутун бир авлоднинг вужудга келгани, буларнинг ҳаммаси умумжаҳон муаммосидир.**

Ҳозирги пайтда Афғонистон муаммосини амалий тарзда ҳал этиш йўлларини излаш билан боғлиқ масалалар жаҳон ҳамжамиятининг, БМТ Хавфсизлик Кенгашининг диққат марказида туриши, жаҳон давлатлари эътибори қаратиладиган аниқ объект бўлмоғи керак.

Бу масалалар инсониятни Боснияда уруш ёки Араб-Исроил можароси каби ташвишга солиши лозим. Жаҳон ҳамжамияти Европа марказида ва Яқин Шарқда энг мураккаб ва сурункали можароларни бартараф этишга қобил эканини намойиш қилди-ку, ахир.

Ҳозир биз жаҳон давлатларини Афғонистонда давом этаётган уруш туфайли бутун дунёда юз бериши мумкин бўлган жиддий оқибатларга эътиборни қаратишга даъват этишга ҳақлимиз.

Афсуски, яқин атрофдаги мамлакатларнинг ҳаммаси ҳам буюк давлатлар эътиборини, кучлари ва имкониятларини жалб этишни хоҳламаётганини таъкидламоқчиман. Бундан шундай хулоса келиб чиқадики, Афғонистондаги ҳозирги аҳвол баъзи бировларга маъқул бўлмоқда.

Афғонистон — яхлит давлат. Бу ердаги қарама-қарши кучларнинг ўзаро кураши фақат сиёсий парчаланишига ва давлатнинг вайрон бўлишига олиб бориши мумкин. Аслида эса, давлатни қайтадан тиклаш Афғонистон бўйича тинчлик режасининг муҳим жиҳати бўлиши керак. Бу мақсадга эришиш осон эмас. Бунинг учун буюк давлатлар ва минтақадаги барча мамлакатларнинг биргаликдаги ҳаракати, Афғонистон раҳбарларининг сиёсий иродаси зарур.

Афғонистонда уруш давом этаётган экан, минтақадаги барқарорлик хавф остида қолаверади, буни Марказий Осиёда яхши билишади. Бу шароит демократия ва ислоҳотларнинг ривожланишига тўсқинлик қилмоқда, бутун минтақанинг ижтимоий-иқтисодий имкониятларини қисқартирмоқда.

Хонимлар ва жаноблар,

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосий тамойилларидан бири — **ижтимоий йўналишдаги бозор иқтисодиёти** — эндиликда экологияни ҳисобга олиб ривожлантиришга қадар кенгайтирилиши мумкин.

Тўғри, бу вазифа ҳали пухта ўрганишни ва аниқ ҳисоб-китобларни талаб қилади. Аммо бу жабҳада янги иқтисодий стратегияни белгилаш зарурлиги равшан бўлиб қолди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Нукусда ўтказган Орол денгизи ҳавзасидаги давлатларнинг барқарор тараққиёти бўйича халқаро конференция чоғида бундай стратегиянинг зарурлиги айниқса таъкидланди.

Орол муаммоси бутун инсониятга дахлдор бўлиб, ижтимоий-иқтисодий ва экологик беқарорликнинг асосий сабабидир. Мен Нукус учрашувидан мамнунман. Унинг якунлари Орол муаммосини умумбашарий тараққиёт бўхронининг бир бўлаги деб қараш бошланди, деб умид қилишга имкон беради.

Европа Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти ҳам Тошкентда ва Урганчда атроф муҳитни қайта тиклаш бўйича семинар ташкил қилиб, Орол муаммосини ҳал қилиш йўлларини излашга қўшилди. Бу анжуманда ЕҲТТ Бош котиби жаноб Хойнкнинг шахсан иштироки семинарнинг муваффақиятли ўтишига кўп жиҳатдан ёрдам берди.

Бунга Тошкентда Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг алоқалар бўйича минтақавий бюроси очилгани ҳам ижобий таъсир қилди.

Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти фаолиятининг барча соҳаларида ва аввало, ҳозир жаҳонда вужудга келаётган кенг маънодаги Европа Хавфсизлигининг ишончли тизимини шакллантириш жараёнида Ўзбекистон ҳукумати бундан буён ҳам **мазкур халқаро ташкилот билан яқиндан ҳамкорликда ишлашга қатъий аҳд қилганини** яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман.

Муҳтарам меҳмонлар эътиборини яна бир санага жалб қилишни истардим.

8 декабрь куни республика аҳли Конституциянинг уч йиллигини нишонлади. Биз учун Конституциянинг қабул қилингани, ҳам, Асосий Қонуннинг мазмуни демократик ва халқаро ҳуқуқий меъёрларга мос деб баҳолангани ва эътироф этилгани ҳам ғоят муҳимдир.

Ўзбекистон Конституцияси — жамиятда демократия ривожланиши ва инсон ҳуқуқларига риоя қилинишининг кафолатидир.

Бу масалада адолат тикланиб, **ахборот воситалари томонидан баҳо беришда ёндашувларнинг ўзгараётганини ҳам таъкидлаш муҳимдир.** Мамлакатдаги ҳақиқий вазият ва ишларнинг аҳволи билан танишилгани сари, Ўзбекистон жаҳонга тобора намоён бўла боргани сари баҳо беришдаги субъективизм камайиб бормоқда.

Бу сўзларимни тасдиқлаш учун яқинда республикамизга келган «Хьюман райтс вотч» делегацияси фикрини келтириш жоиздир. Бу делегацияга жаноб Фонтон бошчилик қилган эди.

Ўзбекистонга келган экспертлар сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари ва бирлашмалари, миллий маданият марказлари, диний ташкилотлар вакиллари билан бир қанча учрашувлардан сўнг бу мамлакатда **«инсон ҳуқуқлари бузилаётгани тўғрисида олинаётган ахборотлар ҳақиқатдан йироқ»,** деб эътироф этдилар.

Хонимлар ва жаноблар, мен сизларни бу масалада Ўзбекистон ҳаммага намуна бўладиган давлат деб ишонтирмоқчи эмасман. Аммо биз воқелигимизга холисона баҳо беришларини талаб қилишга ҳақлимиз.

Ҳурматли меҳмонлар,

учрашувларимизда вужудга келган анъанага мувофиқ Ўзбекистоннинг халқаро алоқалари ривожланаётгани ва мустаҳкамланаётгани ҳақида қисқача сўзлаб беришга рухсат этгайсиз.

БМТнинг юбилей сессиясига борган пайтимизда АҚШ вице-президенти жаноб Альберт Гор билан учрашдик. Бир ярим соат давом этган ошкора суҳбат чоғида минтақа ва жаҳон миқёсидаги энг муҳим муаммолар, икки томонлама муносабатларни ривожлантириш масалалари юзасидан фикрлашиб олдик.

Биз тилга олган мавзулар америкалик бизнесменлар ва молия ходимлари билан музокаралар чоғида қўллаб-қувватланди. «Чейз Манхеттен банк» ва «Американ интернешнл групп» вакиллари ва бошқалар билан учрашув жуда самарали бўлди.

Ўзбекистон — АҚШ ўзаро қизиқишлари мамлакатларимиз тадбиркорлари учун тенг фойда келтирадиган тарзда амалда рўёбга чиқишидан манфаатдормиз.

Иккала мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларни **ривожлантириш суръатлари тезлашиб бормоқда.** Декабрь ойида Савдо вазирлиги котибининг ўринбосари жаноб Картер бошчилигида 16 та йирик компаниянинг вакилларидан иборат делегация Ўзбекистонда бўлди.

Делегация АҚШ Президенти жаноб Билл Клинтоннинг мактубини топширди. Унда таъкидланишича, Ўзбекистон-Америка ҳамкорлиги битта аниқ йўлни — биздаги ислоҳотларни қўллаб-қувватлашни ва икки томонлама алоқаларни чуқурлаштиришни кўзда тутади. Шимолий Америкадаги яна бир катта мамлакат — **Канада билан** ҳамкорликнинг шартномавий-ҳуқуқий негизи шаклланиши жараёни давом этмоқда.

Декабрь ойида «Икки ёқлама солиқ солишни истисно этиш ҳақида»ги битим маъқулланди. Мамлакатларимизнинг мутахассислари «Савдо-иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида» ва «Сармояларни ҳимоя қилиш ҳақида»ги шартномаларни тайёрлаш борасида ишламоқда.

Ташқи сиёсатимизнинг Европа йўналишини ҳам ана шундай қатъият билан ривожлантирмоқдамиз. **Европа ҳамжамияти** билан алоқалар мустаҳкамланмоқда.

Октябрь ойида Женевада **«Ўзбекистонда хусусийлаштириш: ҳамкорлик учун имкониятлар» мавзусида** конференция бўлиб ўтди.

Ноябрь ойида **Лондонда ўтган «Ўзбекистонда бизнес» конференциясида** иқтисодиётимизни ислоҳ қилишнинг ўзига хос хусусиятлари муҳокама қилинди.

1996 йилда Ўзбекистонда Британия Кенгаши бўлими ишлай бошлайди. Биз буни Ўзбекистон билан Буюк Британия ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш ва кенгайтириш йўлидаги муҳим қадам деб биламиз.

Фурсатдан фойдаланиб **Буюк Британия элчиси Барбара Хей хонимга** Британия Кенгаши билан алоқа ўрнатишда шахсан иштирок этгани учун миннатдорлик билдирмоқчиман.

Ўтган тўрт ой давомида **Буюк Британия, Германия, Греция, Венгрия, Польша, Литва, Латвия** делегациялари расмий ва амалий ташриф билан Ўзбекистонда бўлди.

Ноябрь ойида Тошкентда **Словакия Республикасининг Бош консулхонаси иш бошлади. Ўзбекистонда Польша Республикасининг элчихонасини очиш тўғрисида аҳдномага эришилди.**

Европа давлатлари билан алоқаларимиз мустаҳкамланаётганини Ўзбекистон Республикаси давлат делегациясининг ГФРга ташрифи ҳам яққол кўрсатиб турибди.

Немис дўстларимиз билан учрашувларимиз ҳамиша алоҳида самимият билан ўтади. Германия раҳбарлари, парламент аъзолари, дипломатлар, тадбиркорлар, олимлар янги самарали ижодий ғояларни собитқадамлик билан излашмоқда. Мамлакат юксалиб бормоқда. Бу мамлакат Ўзбекистон билан ғоят кенг алоқалар ўрнатишга интилмоқда.

Германия биз учун ишончли стратегик шерик эканлигига узил-кесил амин бўлдик. Унинг Европадаги обрўси ва Ўзбекистонга манфаатдорлик муносабати бизнинг Европа тузилмаларига кириб боришимизга кўмаклашмоқда.

Ўз навбатида Германия томони фақат давлатимизнинг иқтисодий салоҳиятини эътиборга олаётгани йўқ. Германияга бўлган бу ташрифнинг аҳамияти шундаки, ҳамкорлигимизнинг янги йўналиши вужудга келди.

Штутгартда бўлиб ўтган **«Буюк Ипак йўли мероси: Ўзбекистон»** кўргазмаси маънавий соҳада биргаликда ҳаракат қилиш муддаосини намойиш этган воқеа бўлди.

Маълумки, маданий ҳамкорлик имкониятлари чексиз. Ўзбекистон—Германия маданий ҳамкорлиги бутун дунё учун Европа ва Шарқ маърифати ўртасидаги алоқаларни уйғунлаштириш намунаси бўлишига ишонаман.

Европа мамлакатлари Марказий Осиё минтақасида катта имкониятлари бўлган бозорнигина эмас, шу билан бирга ақл-зиё соҳасида Ўзбекистоннинг тутган ўрни ва салоҳиятини ҳам кўра олишларини, бизнинг қадимий маданиятимизга ва жаҳон маърифатини ривожлантиришга қўшган ҳиссамизга баҳо бера олишларини хоҳлар эдим.

Хонимлар ва жаноблар,

Қирғизистон Президенти Асқар Акаев билан Андижонда ўтказилган музокараларимизда Марказий Осиё муаммолари ва икки томонлама муносабатларимизнинг ҳозирги ҳолати муҳокама қилинди.

Декабрь ойида Жамбулда ўтган уч томонлама учрашув ҳам жуда самарали бўлди. Унда аввало иқтисодиёт соҳасида интеграция жараёнларини чуқурлаштириш юзасидан Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон ўртасида бир қанча муҳим ҳужжатлар имзоланди.

Ягона иқтисодий маконимиз ҳали мукаммал эмас. Лекин Нурсултон Назарбоев ҳам, Асқар Акаев ҳам, Ўзбекистон раҳбари — мен ҳам бундан бошқа йўл йўқлигини тушунаётганимиз муҳимдир.

Давлатларимиз ва одамларимиз ўртасидаги ўзаро муносабатларимиз даражаси шундайки, у ҳар қандай бўҳтонларни осонлик билан бартараф эта олади. Назарбоев билан Каримов ўртасидаги «лидерлик муаммоси» деган гапларни мен ана шундай туҳмат деб биламан.

Россия оммавий ахборот воситаларида мунтазам пайдо бўлаётган бу уйдирмалар аниқ сиёсий мақсадни — Марказий Осиё бирлиги жараёнини қийинлаштиришни кўзда тутади. Биз буни тушунамиз ва «муаммо» муаллифлари ҳаракатлари беҳуда кетишини англаб етишларини хоҳлаймиз.

Хонимлар ва жаноблар,

биз қатъий ишонамизки, **Марказий Осиёдаги барқарорлик ва унинг келажаги Россиядаги демократиянинг даражасига ва сифатига боғлиқ.** Шу сабабли мен Борис Николаевич Ельцинга сиҳат-саломатлик тилаш билан бирга Давлат Думасига сайлов якунларидан қатъи назар, Ўзбекистонда Россиянинг ислоҳотлар ва демократия йўли ўзгармаслигига қатъий ишонишларини таъкидлаб ўтмоқчиман.

Россия Давлат Думасига сайлов якунлари тўғрисида гапирганда мен шуни яна бир бор таъкидламоқчиманки, сайловда коммунистларнинг нисбий ютуғини олдиндан кўра билиш мумкин ва лозим эди. Бизнингча, Россияда ислоҳотларни амалга оширишда йўл қўйилган нуқсонлар ва жиддий хатолар коммунистларнинг ижтимоий сафсатабозлиги учун жуда яхши баҳона бўлди. Айни сафсатабозлик коммунистлар учун асосий анъанавий сиёсий қуролдир.

Россия қўшниларининг иқтисодий жиҳатдан ку- ли бўлишидан манфаатдордир, албатта. Шу ... дий мантиққа мувоф... Марказий Осиёда яго... маконнинг вужуди ва ривожланиши ...ссиянинг манфаатлари...зид эмас, Рос...ровонлиги кўп жиҳатда МДҲдаги шериклари ...боғлиқ.

Ўзбек...он — Қозоғистон — Қ...ғизистон иқтисодий ҳ...корлиги қўшма лойиҳас...чиқ ва мунтазам рав...да аниқ ғоялар билан т...иб бормоқда.

Биз в...ги келганда интеграци...араёнларининг бориши тартибга соладиган ...мий Марказий Осиё о...нларини барпо этиш ...рисида қатъий келиши...олдик. Бош вазирлар ...нгаши бунинг мисоли.

Иқти...ий тузилмаларга кел...да эса, фақат давлат ...блағини эмас, шу би... бирга хусусий капита... ҳам тўплайдиган М...зий Осиё банки бар... этилди ва ишлай бо...ади.

Айни ...айтда коммуникациял...ни қуриш бўйича қў...а лойиҳаларни амалга ...ширишга киришдик.

Қоз...стон, Қирғизистон ва ...бекистон БМТнинг **з...а кучлари сифатида к...ектив тинчликни сақлов... батальонни тузиш т...исидаги битимни** имзол...

Яқи...ўшничилик мантиқи ...ркманистон ва Тожик...тон ҳукуматларига Ма...зий Осиё интеграция ...араёнига тезроқ қўши...шни тақозо этмоқда ...Камбул учрашуви Марк...ий Осиёдаги уч респу...ка давлатлараро муно...тлари ҳамжиҳатлигин...нада кучайтирди.

Хо...лар ва жаноблар,

Ма...зий Осиёдаги тинчли... барқарорлик ва ҳамко...ик бизнинг ташқи си...ат соҳасидаги устувор ...ақсадларимиздир.

Ўз...истон барча минтақал... билан, жаҳондаги ҳамм...амлакатлар билан ҳамк...лик қилишдан манф...тдордир. Ҳозирнинг...идаёқ Ўзбекистон 92 д...ат билан икки томон...а муносабат ўрнатган. ...из бу ҳамкорлик риш...арини мустаҳкамлаб, ...збекистонни тенг ҳуқу...и сиёсий ва иқтисоди... шерик деб биладиган ...ча давлатлар билан мун...батлар ўрнатишга тайё...миз.

А...б мамлакатлари билан ...аро муносабатларимиз ...нг мазмуни ҳам ана шун...йдир.

Ў...екистондаги сиёсий бар...орлик жаҳонда тобор...кўпроқ ҳурматга сазов... бўлмоқда. **Ислом кон...ренцияси ташкилоти Ўзб...истонни кузатувчи си...ида ўз сафига қабул қил..., унинг ишончли ва ма...лиятли шерик эканини ...носиб баҳолади.**

Ўз...бекистон—Миср муно...батлари ривожланмо... Иқтисодий ва мада...й ҳамкорлигимиз тобо... кенгайиб, ўрнатилга... икки томонлама муно...батлар ҳар иккала томо...учун фойдали эканини ...асдиқламоқда.

...нги вақтда бу муносабатлар ташқи сиёсат ...амаларининг мустаҳк... алоқалари билан тўлд...илди.

...оябр ойида **Ар-Риёд... элчихонамиз расмий ...шда очилди.** Биз Сау... Арабистони ҳукума...нинг **яқин вақт ичида ...кентда элчихона очиш** ...рисидаги қарорини ...риклаймиз.

Сентябрь ойида парламентлараро алоқаларни мустаҳкамлаш доирасида мамлакатимизга Қувайт давлати парламент делегацияси ташриф буюрди.

Осиё-Тинч океани минтақаси билан ўзаро муносабатларимиз жўшқинлиги билан ажралиб туради. **Япония билан алоқалар мустаҳкамланмоқда.** Иқтисодий соҳадаги ютуқлар, айниқса, яққол кўзга ташланади. Бу соҳада иқтисодий ҳамкорлик масалаларини мувофиқлаштириш билан шуғулланадиган Ўзбекистон—Япония ва Япония—Ўзбекистон қўмиталари йўли билан кўп иш қилинмоқда.

Сентябрь ойида Япония ҳукумати ва савдо-саноат доиралари вакилларидан иборат делегация билан учрашдик. Шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, мамлакатларимиз ўртасида иқтисодий ахборотларни кенг айирбош қилиш ҳамкорлик дастури истиқболли ва ҳаётий бўлишини таъминлайдиган омиллардан биридир.

Ўзбекистон—Япония муносабатларининг алоҳида хусусияти бор. **Бу мамлакат маданиятимизни ривожлантиришга беғараз маблағ сарфламоқда.**

Бу инсонийликни кўрсатувчи хусусият бўлса керак.

Хитой Халқ Республикаси билан муносабатларимиз юксалмоқда. Октябр ойида Хитой Коммунистик партияси МК доимий қўмитасининг аъзоси жаноб Ху Цзинтао Ўзбекистонга келди. Кенг доирадаги масалалар кўриб чиқилди. Ҳозир илмий-техника ҳамкорлиги бўйича Ўзбекистон—Хитой ҳукуматлараро комиссияси тузиш масаласи ўрганилмоқда.

Ҳинди-Хитой давлатлари билан ҳам муносабатларимиз фаол давом этмоқда. Сентябрь ойида Камбоджа Қироллиги билан дипломатия муносабатлари ўрнатилди. Таиландда бош консулхона очдик.

Вьетнам Социалистик Республикаси билан имзоланган самолётлар қатнови тўғрисидаги битим август ойида кучга кирди.

Ўзбекистон—Жанубий Корея алоқаларининг ривожланиш суръати, уларнинг мазмуни бизни хурсанд қилмоқда. ДЭУ ва Самсунг каби дунёга машҳур компанияларнинг филиаллари Ўзбекистон иқтисодиётига жуда яхши қўшилди ва маҳсулот бера бошлади. Шу кунларда Ўзбекистон ташқи ишлар вазирлиги **Сеулда элчихона очишга** тайёргарлик кўрмоқда.

Хонимлар ва жаноблар,

келгуси йилнинг январь ойида МДҲ давлат бошлиқларининг мажлисини ўтказиш кўзда тутилмоқда.

Москвада иқтисодий иттифоқнинг доимий ҳаракатдаги органи — Давлатлараро иқтисодий қўмита иш бошлади. Бу Ҳамдўстликнинг иқтисодий ҳамкорликни амалга ошириш учун замин яратадиган дастлабки ишчи органидир. Шу билан бирга МДҲнинг барча иштирокчилари Ҳамдўстликнинг ҳаётийлигини синаб кўриш имкониятига эга бўлади.

Идоралараро даражадаги муносабатлар сезиларли жонланди. Хусусий фирмалар ўртасидаги хўжалик алоқалари янгича тус олмоқда.

Айни пайтда МДҲ самарадорлигига унга сиёсий тус беришга, уни ҳарбий-сиёсий мақсадларга қаратишга, олдинги хўжалик алоқаларини қайта тиклаш учун фойдаланишга уринишлардан путур етмоқда.

Ишончим комилки, мутлақо янгича ишлаб чиқариш занжирлари барпо этилсагина МДҲ самарали бирлашмага айланади.

МДҲ тақдири тўғрисида икки томонлама алоқалар чоғида ҳам ҳамиша гаплашамиз. Тошкентда Россия, Молдова, Украина ва Грузиядан келган шериклар билан учрашув чоғида ҳам шу ҳақда гап борди.

МДҲ тўғрисида гапирганда шуни таъкидлаш кераккки, биз МДҲ доирасида ҳам икки томонлама алоқаларни мустаҳкамлашни афзал деб биламиз. Уларнинг орасида Россия шубҳасиз биринчи ўринда туради.

Россиядаги сайлов кампанияси Россия давлатининг ташқи сиёсат йўлига муайян даражада таалуқли бўлган жуда кўп баёнотлар эълон қилиш билан ўтди. Биз бунга бефарқ қарай олмаймиз.

Мен Жамбулда айтганимдек, яна бир бор такрорлайман: биз Россия кучли ва демократик давлат бўлишини хоҳлаймиз. Бу масалада Борис Николаевич Ельцин Ўзбекистонга қатъий ишонаверсин. Расмий сайлов тадбирлари арафасида СССРни қайта тиклаш жараёнини тиқиштиришга уринишлар хусусида Борис Николаевич Ельциннинг айтган гаплари собиқ Совет Иттифоқи ҳудуди тақдири учун ҳал қилувчи фикр деб биламан. Мен Россия Президентининг «собиқ Иттифоқни қайта тиклаш фожиага айланиб кетади» деган гапига тўла қўшиламан.

Ҳурматли меҳмонлар, Ўзбекистон—Украина муносабатларида биз вужудга келган стратегик йўлга содиқ бўлиб қолаверамиз. Украинанинг мустақиллиги, иқтисодий, ижтимоий, сиёсий барқарорлиги янада мустаҳкамланишига, Украина ислоҳотлар, янгиланишлар йўлидан боришига қатъий ишонамиз.

Президент Э. А. Шеварднадзенинг Ўзбекистонга биринчи ташрифини алоҳида таъкидламоқчиман. Ташриф чоғида икки томонлама муносабатларга доир масалалар муҳокама қилинди, узоқ муддатли муносабатларимиз асосларини вужудга келтирадиган кўп ҳужжатлар имзоланди. Шунингдек, транспорт алоқаларини ривожлантиришга доир аниқ таклифлар кўриб чиқилди.

Хонимлар ва жаноблар,

Янги 1996 йил эшик қоқмоқда. Янги йил билан бирга эшикларимиздан халқларимизнинг эзгу орзуси тинчлик ва барқарорлик, осойишталик ва равнақ кириб келсин.

Барчангизни янги йил билан табриклайман.

ИБРАТЛИ УМР СҲИФАЛАРИ

(Таникли ҳуқуқшунос Ҳалима Муҳитдинова 80 ёшга тўлди)

Ҳалима опа Муҳитдинованинг номи кўпчиликка, айниқча ҳуқуқшуносларга жуда яхши таниш ва қадрдон. Опа билан бирга ишлаш бахтига муяссар бўлганлар эса уларнинг номини чуқур ҳурмат ва эҳтиром билан тилга оладилар. Зеро, опанинг меҳр-оқибатлилиги, адолатпарварлиги, синчков ақли, шижоатлилиги ва жонкуярлиги биз, ҳуқуқшунослар учун қутлуғ мезон бўлиб хизмат қилиб келмоқда.

Опанинг болалик ва ўсмирлик йиллари асримизнинг энг алғов-далғовли, таҳликали даври—20-30-йилларга тўғри келган. У пайтда, маълумки, ҳозиргига ўхшаб, ҳар бир қишлоқда ўрта мактаб, ҳар бир вилоят марказида биттадан университет, бир нечталаб олий ўқув юртлари, техникумлар йўқ эди. Ўқитувчилар етишмас, дарсликлар, ўқув қўлланмалари анқонинг уруғи, ўқиш у ёқда турсин, ҳатто тирикчилик ўтказишнинг ўзи катта муаммо эди.

Лекин шунга қарамай ана шундай мураккаб, нотинч даврда ҳам ҳалқимиз орасидан Ҳалима опамиздек ўнлаб, юзлаб алломалар етишиб чиққанлигига ҳаммамиз гувоҳмиз.

Отадан 1 ёшида етим қолиб, опаси ва акаси билан она қарамоғида қолган Ҳалима ўзи туғилиб ўсган Бирлашган қишлоғидаги ягона бошланғич мактабни аъло баҳолар билан битиргач, ўқишни қандай давом эттиришини билмай боши қотди. Ўқий деса яқин орада ўрта мактаб йўқ, ўқимай деса шуурида бошланғич таълим очган янги олам уни билим олишга даъват этарди. Бир кун акаси гап топиб келди. «Фарғонада ўқитувчилар институти очилибди, ўша ерга бормоқчиман». «Мен ҳам борсам бўлармикин?» — тортинибгина сўради Ҳалима. «Бўлади. Тайёрлов курсида ўқишинг мумкин», — деди ака.

Шундай қилиб ака-сингил уйдан олган озиқ-овқатини орқалаб, Фарғонага йўл олишди. Ака ўқитувчилар институтига, 15 ёшли Ҳалима эса институтнинг тайёрлов гуруҳига қабул қилинди. Орзуси ушалган Ҳалиманинг қувончдан боши осмонга етди. Бироқ, 1932 йилда бошланган очарчилик ниятларини тўла рўёбга чиқаришга ғов бўлди. Улар олти ой таҳсил олганларидан сўнг қишлоғига қайтиб келдилар. Ҳалима 1933 йилда Наримонов номли жамоа хўжалигига котиба бўлиб ишга кирди. 1935 йилда Уйчи туманини ташкил қилиниб, Ҳалимани туман прокуратурасининг котибалигига ишга таклиф қилишди. Ҳалима қонунларнинг кишини саодатга элтувчи кучи ва қудратини шу ерди илк бор сезиб, ўзини шу соҳага бахш этишга аҳд қилди. 1936 йилда Тошкентга, юридик мактабга ўқишга жўнатамиз, дейишганда бажонидил рози бўлди.

Билимга чанқоқ қиз Тошкентда енг шимариб, мутоалага берилди. Мактабни тугатгач, уни Наманганга шаҳар прокурорининг ёрдамчиси қилиб жўнатишди.

Унинг тиришқоқлиги прокурорга ҳам манзур бўлди. Шу сабабли у Фарғона вилояти прокурори этиб тайинланганда Ҳалимани ўзига ёрдамчи бўлишга таклиф қилди.

Ҳалима Муҳитдинова Фарғона вилояти прокурори ёрдамчиси бўлиб ишлаётганда 30-йиллар қатағонининг совуқ нафасини ўзида ҳис этди, тақдири қил устида қолди. Гап шундаки, бу пайтга келиб, Уйчи туманида бир гуруҳ раҳбарлар, шу жумладан, туман прокурори ҳам ҳалқ душмани деган айб билан қамалдилар. Уларнинг судига туман прокуратурасининг собиқ котибаси Ҳалима гувоҳ сифатида чақирилади ва у судда холисона гувоҳлик беради. Ҳалқ душмани билан бирга ишлаганлиги юқори идораларда унга ишончсизлик, шубҳа уйғотади.

Бундай вазиятда айтилган бир оғиз сўз тақдирини ҳал қилиши мумкинлигини у яхши тушунарди. Шундай бўлса-да, у таваккал қилишга, республика прокурорининг қабулига киришга қарор қилди.

Ҳалиматдинова рус тилини яхшиаса-да, прокурорга дилии тушунтириб, айтишнинсидан чиқди. Уни бўлимга ириб, қўлига иш беришди ими, малакасини синаб кўр охир-оқибат Ҳалима реса прокурори ёрдамчиси қайинланди. У ишлаш била вақтда Тошкент юридик итида таҳсил ола бошлади.

Опаниkимаи ҳолига бир назар ташк: 1949-1952 йиллар Адлифининг ўринбосари, 1952 йиллар партия Марказийгасининг котибаси, бўлимраси, бўлим мудири ўрини, 1960-1972 йилларда Ўзбон Республикаси Олий судси ўринбосари, 1972-1982ар Олий суд раисаси...

Одамлқдирини ҳал қилишда Олнинг ўрни ва аҳамиятини ҳис қилган Ҳалима опа унимдон, малакали кадрлар таъминлаш учун жонкуярлилан ҳаракат қилганлиги ига сазовордир. Олий суддрларни танлаб олишда унг салоҳиятини, одатдагидров қоғозлари орқали эмафят, туман судлари судьялрган амалий ишларни ўрг қўйилган масаланинг си ҳал қилинганлигига қарабилар ва ишга таклиф қиларар.

Улар Суднинг тажрибали судьялҲамидулла Отақўзиев, Игорков, Тамара Позднякова, Етина Семёнова, Муҳсим Уев, Каримхон Носиров, ҲаИсҳоқова, Мунаввара Мақс, Мария Олимжонова, Полиренкова, Фатхулла Асомид ва бошқалар билан биргаастойдил меҳнат қилишиб, суд фаолиятининг самарагини оширишга эришдилар.

Олий суд судъяларининг яшаш ва иш шароитининг яхшиланиши уларнинг фаолияти сифатига ижобий таъсир кўрсатишини тушунган опа, суд ходимларининг турар-жой билан таъминланишига катта эътибор берди. Олий суднинг «Адолат уйи» деб аталувчи ҳозирги биноси ҳам 1978 йилда Ҳалима опанинг ташаббуси ва елиб югуриши натижасида қурилиб, фойдаланишга топширилган.

Ҳалима опа жиноят ишларини кўришда адолат устивор бўлишини, ишни ҳалоллик билан ҳал қилишни қўл остида ишловчи судьялардан қаттиқ туриб талаб қилар, жиноят ишларини судьялар билан ёнма-ён ўтириб ўрганар ва муҳокама қилар эди. Башарти бирон ишда кимнингдир ноҳақ судлангани маълум бўлиб қолса, қаршиликларни мардона енгиб, адолат тантана қилишига уринар эди.

Ҳалима опа ўз фаолияти давомида суд ва судьяларнинг фақат қонунга бўйсунишини, ҳар бир ишни қонун асосида кўриб чиқиб, ҳал қилиш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилди. Бу борада порлоқ ютуқлар ҳам, аламли мағлубиятлар ҳам бўлди. Чунки тоталитар тузум даврида судларнинг тўла мустақиллигига эришиш ҳаддан ташқари қийин эди. Ҳалима опанинг суд мустақиллигига оид ушалмай қолган орзулари мамлакатимиз мустақилликка эришгач, рўёбга чиқди. Мустақил Республикамиз Конституциясида суд ҳокимияти алоҳида таъкидлаб кўрсатилди. Судлар ва судьялар фақат қонунгагина бўйсунадиган бўлдилар.

Республикамиз Президенти И. А. Каримов яқинда бўлиб ўтган Олий Мажлиснинг тўртинчи сессиясида сўзлаган нутқида суд ва судьяларнинг обрўйини янада кўтариш лозимлигини таъкидлаб, суд тизимига нопок, порахўр ва тасодифий кимсалар кириб қолмаслиги лозимлигини уқтирди. Президентимизнинг бу сўзлари зиммамизга катта масъулият юклайди ва судлов ишларини талаб даражасига кўтариб, судларни ҳалол-пок кадрлар билан таъминлаш ишларимизни янада такомиллаштиришни тақоза қилади.

Ҳалима Муҳитдинова ҳам бу улуғ ишлардан четда эмас. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист, кўп орден ва медаллар соҳибаси Ҳалима опамиз мустақил давлатимиз учун ёш ҳуқуқшунос кадрлар етиштириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар.

Убайдулла МИНГБОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий судининг Раиси.

Урганч туманидаги Жалолиддин Мангуберди номли жамоа хўжалигинг лимонзори 1,5 гектарга етди. Деҳқонлар мавжуд майдондаги иссиқхонадан кейинги йили ҳосил олишни режалаштиришган. Айни пайтда хўжалик иссиқхонаси 6 гектардан зиёд. Иссиқхонанинг бир қисмида бодринг, помидор, гул ўстирилаяпти. Иссиқхонада 60 киши меҳнат қилмоқда.

СУРАТДА: иссиқхона ишчилари Ў. Олимова, Р. Кенжаева, Ф. Бекжоновалар; иссиқхонада банан ҳам ўстирилаяпти.

А. МУРАДОВ олган суратлар.

• Танлов

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

Маълумки, мамлакат истиқлоли пойдеворини янада мустаҳкамлаш, ислоҳотларни такомиллаштириш, Ватани ва халқига сидқидилдан хизмат қилишни ўзининг муқаддас бурчи деб биладиган ёшларни тарбиялаш, улар онгига она Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғусини сингдириш, умуминсоний ва миллий қадриятларни шакллантириш ҳамда маҳалла, оила ва мактаб ҳамкорлигини юқори даражага кўтариш мақсадида Ўзбекистон Конституциясининг уч йиллиги олдидан республика Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон «Маҳалла» хайрия жамғармаси республика бошқаруви ва «Халқ сўзи» газетаси таҳририяти ҳамкорликда «Маҳалла ва мактаб ҳамкорлиги» кўрик-танловини ўтказишга қарор қилишган эди.

Ўшандан буён республика кўрик-танлов комиссиясига «Маҳалла» хайрия жамғармасининг вилоятлар ва Тошкент шаҳар бўлимлари фаолиятини акс эттирувчи фотосуратлар жамланган альбом, видеокассета ҳамда кўрик-танловга тегишли бўлган барча ҳужжатлар тақдим этилди.

«Маҳалла ва мактаб ҳамкорлиги» республика кўрик-танлов комиссиясининг хулосасига кўра, Наманган шаҳридаги «Зарафшон» маҳалласи ҳамда А. Қодирий номли 41-ўрта мактаб жамоаси биринчи ўрин, Тошкент шаҳрининг Шайҳонтоҳур туманидаги «Ҳувайдо» маҳалласи ҳамда Ғ. Ғулом номли 169-мактаб жамоаси иккинчи, Термиз туманидаги «Мангузар» маҳалласи, Т. Норалиев номли 11-мактаб ҳамда А. Навоий номли 14-мактаб жамоалари учинчи ўринга лойиқ, деб топилдилар. Биринчи ўринга 3 минг 500 сўм, иккинчи ўринга 3 минг, учинчи ўринга 2 минг сўм пул ҳамда «Маҳалла» хайрия жамғармасининг фахрий ёрлиқлари топширилди. Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси Қўнғирот туманидаги «Акшолок» маҳалласи ва 3-мактаб жамоаси, Навоий вилоятининг Нурота туманидаги «Нурота 60 йиллиги» маҳалласи ва Ҳ. Олимжон номли мактаб жамоаси, Жиззах вилоятининг Зафаробод туманидаги «Бўстон» маҳалласи ва Ҳ. Олимжон номли 1-мактаб жамоаси, Самарқанд вилоятининг Челак туманидаги «Ташҳауз» маҳалласи ва Ғ. Ғулом номли 2-ўрта мактаб жамоаси, Тошкент вилоятининг Бекобод шаҳридаги Муқимий номли маҳалла ва А. Қодирий номли 11-мактаб жамоаси, Қашқадарё вилоятининг Қамаши туманидаги «Қорасув» маҳалласи ва Й. Шербўтаев номли таянч мактаб жамоаси ҳамда Хоразм вилоятининг Урганч шаҳридаги Ал-Хоразмий номли маҳалла ва 13-мактаб жамоаси 500 сўмдан рағбатлантирувчи пул мукофотлари ҳамда «Маҳалла» хайрия жамғармасининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

«Маҳалла ва мактаб ҳамкорлиги» кўрик-танлови босқичма-босқич характерга эга бўлиб, аввал «Маҳалла» хайрия жамғармасининг туман ҳамда вилоят бўлимларида ўтказилди. Шу боис республика кўрик-танловига тавсия этилмаган, лекин вилоят ва туманлар миқёсида мукофотли ўрин эгаллаган маҳалла ва мактабларни рағбатлантириш «Маҳалла» жамғармасининг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри ва улар таркибидаги туман (шаҳар) бўлимлари ихтиёрига топширилди.

«Маҳалла ва мактаб ҳамкорлиги» республика кўрик-танлови 1996 йилда ҳам давом этади.

ЖАРРОҲЛИК КЛИНИКАСИ ИШГА ТУШДИ

Бухоро тўқимачиларига қарашли шифохона жамоаси кўп йилдан буён амалга ошмай юрган мақсадларига етишди. Бу ерда тиббиёт институтининг янги жарроҳлик клиникаси иш бошлади. Кўркам, замонавий асбоб-анжомлар билан таъминланган жарроҳхоналар, қайта таъмирланган палаталар бугун беморлар хизматида.

— Эндиликда бизда фақат тўқимачиларгина эмас, жарроҳлик ёрдамига муҳтож шаҳарлик кўплаб беморлар ҳам даволанишади, — дейди клиникага раҳбарлик қилаётган институт умумий хирургия кафедраси мудири, тиббиёт фанлари доктори Бобоқул Бобожонов. — Шуни назарда тутиб, биз клиникани янги аппаратуралар билан доимий таъминлаб туришни назарда тутдик. Жумладан, чет элда ишлаб чиқарилган лапароскопик жарроҳлик тўпламини ўрнатишни мўлжаллаб турибмиз. Бу аппаратлар орқали жигар, ўпка, буйрак, ўт қопи, ошқозон ва ичакдаги жарроҳлик ишларини қон кеткизмай, тез амалга ошириш мумкин. Фақат бизга «Бухоротекс» ҳиссадорлик бирлашмаси яна бир оз иқтисодий ёрдам берса, юқоридаги аппаратларни тез кунда клиникага олиб келамиз...

Албатта, бундай хайрли ишлардан «Бухоротекс» жамоаси ҳеч качон ўз ёрдамини аямайди. Бугунги кунда бундай жарроҳлик клиникаси имкониятлари жиҳатидан нафақат Бухоро шаҳрида, балки вилоятда ҳам ягонадир. Ушбу даргоҳда бирданига 30 беморга жарроҳлик ҳамда тез ёрдам хизмати кўрсатиш мумкин. Бухороликлар иқтисодий ислоҳотларни амалга ошира бориб, кўплаб ютуқларга эришмоқдалар. Жарроҳлик клиникасининг қисқа вақтда қурилганлиги ҳам ана шу ютуқларнинг кичкинагина намунасидир.

Маннон ОТАБОЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

UZDUNROBITA cellular

БИРИНЧИ МАРТА!
"УЗДУНРОБИТА"
ўзбек-америка қўшма корхонаси
Янги 1996 йил билан табриклайди ва хоҳловчиларга жаҳон бозорида энг такомиллашган телекоммуникация техникасини мақбул нархларда тавсия этади.
Уяли алоқа радиотелефон аппаратларининг дунёда машҳур бўлган энг янги турлари
"MOTOROLA MICRO TAC ELITE" ва "ERICSSON".
Янги йил эркин савдосига тавсия этилаётган уяли алоқа микропортатив аппаратлари дунёда энг сифатли ва таниқлисидир!

Кичик мўъжиза - уяли алоқа аппарати - бу,катта дунёга чиқиш!

Улар:
- *бежирим бўлиб,одатдагиларидан ихчам;*
- *бир неча мақсадларда фойдаланилади ва турли электр манбаларига уланади;*
- *бошқа аниқ афзалликларга эга.*

Масалан,"MOTOROLA - ELITE" аппаратига автожавобчи ўрнатилган.

Янги телефон аппаратлари замонавий AMPS андозада ишлайди ва Ўзбекистоннинг ҳамма уяли алоқа тармоғида - Тошкент, Самарқанд, Қарши, Урганч, Бухоро, шунингдек, маълум шартларга амал қилган ҳолда Қозоғистон ва Қирғизистондаги тармоқларда эркин қўлланилади.

Уяли алоқа энг янги аппарати 1996 йилнинг дастлабки куниданоқ Сизнинг қўлингизда - бу хайрли ишнинг бошланиши бўлиб, муваффақият ва ҳаётий қулайликлар кафолати.

"Ўздунробита" ҚК.

Телефонлар: (3712) 4-17-09, 44-32-08. Факс: (3712) 40-26-68.

Хайриддин СУЛТ

БОБУР – ЙЎЛБАРС ИЗИДАН

Ёзувчи Хайриддин Султон қарийб йигирма йилдан буён улуғ ватандошимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг ҳаёт ва ижод йўлини ўрганиш билан шуғулланиб келади. Унинг бу мавзудаги бир қанча бадиий ва илмий-оммабоп асарлари китобхонларга маълум.

Бобур Мирзо ва бобурийларнинг тарихий изларини излаб, адиб ўндан ортиқ хорижий мамла ар да бўлди, илмий экспедициялар ишида қа ди. Ана шу изланишлар самараси сифатида у «р — йўлбарс изидан» номли янги китобини ёзи ат ди.

Қуйида муаллифнинг мазкур китобида рим парчаларни эътиборингизга ҳавола этамиз.

ҲУМОЮН МИРЗО ҚОШИДА

1993 йили, кеч кузак, хазонрезги бир фасл, Ҳиндистон сари юзландим.

Деҳлига қадам қўйишим биланоқ барча юмушларимни ташлаб, бобурийларнинг қадамжоларини зиёрат қилгани бордим.

Маълумки, бобурийзодалар бу қадимий шаҳарни бир неча бор ўз давлатларининг пойтахти этиб белгилаганлар. Деҳлининг шон-шавкати, шараф-шукуҳи бевосита шу мумтоз сулола номи билан чамбарчас боғлиқ. Ва бу боғлиқлик шаҳарнинг ҳар бир қарич майдонида, ҳар бир тарихий ёдгорлигида яққол сезилиб туради.

Бундаги энг муҳташам обидалардан бири Ҳумоюн Мирзо мақбарасидир.

Ҳумоюн Мирзо...

Бобурий ҳукмдорлар орасида бу заҳматкаш инсон фалакнинг беҳад жабру жафоларини бошидан ўтказган. Ҳазрати Бобур вафотидан сўнг у то 1556 йилга қадар тахт машаққатини чекиб, буюк салтанат пойдеворини тиклади. Улуғ падарининг улуғ ишларини давом эттирмоққа интилди. Унинг умр йўли илоҳий афсоналар ила йўғрилган бўлиб, гўзал бадиий асарлар ва теран илмий тадқиқотларга мавзу бўлмоқликка арзийди.

Падари бузрукворининг вафотидан сўнг аксар ҳукмдор оға-инилар ўртасида бўлгани сингари Ҳумоюн Мирзо ва Комрон Мирзо ўртасида ҳам турли сабабларга кўра ўзаро низолар, адоватли жанг-жанжаллар рўй беради. Жаннатмакон Бобур умрининг сўнгги йилларида ўзидан кейин фарзандлари орасида шундай нохуш ҳодисалар содир бўлмаслиги учун қарамоғидаги мулку вилоятларни уларга тақсимлаб беради. Бу фармони олийга биноан Ҳиндистон Ҳумоюнга, Панжоб Комрон Мирзога, Қандаҳор ва Кобул Аскарий Мирзога, Бадахшон Ҳиндол Мирзога тегади. Афсуски, ака-укалар аро аҳиллик ва ҳамжиҳатлик кўтарилиб, парокандалик ва тарафкашлик авж олади. Ҳумоюн ва Ҳиндол бир томон, Комрон ва Аскарий бир томон бўлиб курашлар гирдобига ташланадилар. Бундан фақат бобурийлар салтанатининг душманларигина наф кўради, холос. Бу гина-кудурат ва адоватнинг натижаси шу бўладики, тахт ворисн Ҳумоюн Мирзо исёнчи, итоатсиз инилари Комрон ва Аскарийни қаттиқ жазолашга мажбур бўлади.

Бобурийлар хонадонининг оқила фариштаси, доно муаррих Гулбаданбегим «Ҳумоюннома»да бу ҳақда шундай ҳикоялар қилади: «Охир Мирзо Комрон дастидан ғам тортган хонлар, султонлар, баланд-паст, катта-кичик, аскар ва халқ — ҳамма бир оғиздан подшоҳ ҳазратларига: «Давлат тепасида подшоҳ бўлиб, ҳукм эгаси бўлган кишига бииродарлик расми манзур бўлмайди. Агар кўнглингиз биродарликни истаса, подшоҳликдан кечинг, агар подшоҳликни хоҳласангиз, биродарликдан кечинг. Охир шу Мирзо Комрон дастидан Дашти Қипчоқда муборак бошингизга қандай фалокатлар етмади. У афғонларга макр ва ҳийла билан бирлашиб, иттифоқ бўлиб Мирзо Ҳиндолни ўлдирди. Кўп чиғатойлар Мирзо туфайли нобуд бўлиб кетди, уларнинг хотин ва бола-чақалари, одамлари асир қилиниб, беномус бўлишди... Бу биродар эмас, балки душманингиздир», дейишди. Ҳамма бирлашиб, бир оғиздан: «Мамлакатга раҳна солганнинг боши кесилгани яхши», дейишди.

Подшоҳ ҳазратлари бунга жавобан: «Сизларнинг сўзингиз менинг хотирим учун бўлса-да, лекин менинг кўнглим бўлмайди», дедилар. Ҳаммалари фарёд кўтариб: «Бизнинг сизга билдирган фикримиз энг яхши маслаҳатдир», деб туриб олишди. Охир Ҳазрат: «Агар бу маслаҳатга ҳаммангиз рози бўлсангиз, барчангиз йиғилишиб шу қарорни ёзинг», дедилар. Сўнгра жами ўнгу сўл амирлар йиғилишиб, «Мамлакатга раҳна солганнинг боши кесилгани яхши», деган ҳукмни ёзиб беришди. Подшоҳ ҳазратлари мажбур бўлиб, Рахтос атрофига етганда Саид Муҳаммадга: «Мирзо Комроннинг ҳар иккала кўзига мил торт» деб буюрди. У шу ондоёқ бориб мил тортди. Подшоҳ ҳазратлари мил тортгандан кейин...»

Таассуфки, ҳаяжонли, зўр детектив каби ўқиладиган бу тарихий асар айни шу ерда узилади!..

Теранроқ фикр юритиб қарасангиз, бунда ғалати, сирли бир маъно бордек туюлади. Бобурий биродарлар ўртасидаги қондошлик ришталари ҳам аслида худди шу воқеа туфайли шартта узилиб кетмайдими?

Инсон тақдири қанчалар чигал!

Бобур Мирзо зурёдларидан кимлар адабий ижод билан машғул бўлганлиги мени кўпдан қизиқтириб келади. Ҳазратнинг иккинчи ўғли Комрон Мирзо, қизи Гулбаданбегим, кейинги авлодларидан Зебуннисобегим, «Офтобий» ва «Зафар» тахаллуслари билан девон тартиб берган Шоҳ Олам ва Баҳодиршоҳ Иккинчи ва бошқаларнинг бу борадаги фаолияти яхши маълум. Ўйлайманки, қачондир бобурийлар сулоласига мансуб аҳли қаламнинг ижод намуналарини бир китоб ҳолида жамлаб, нашр қилиш лозим.

Аммо Ҳумоюн — Бобур Мирзонинг тўнғич ўғли, валиаҳди, ҳатто жони эвазига жонини қурбон қилган фарзанди аржуманди Ҳумоюн Мирзо шеър ёзганми? Ёки сўз сеҳри, ижод завқи унга бегона бўлганми?

Мумтоз адабиётимизнинг теран билимдони, раҳматли Мақсуд Шайхзода домла «Тазкирачилик тарихидан» номли мақоласида бу хусусда муҳим маълумотларни зикр этиб ўтади. Олим 1553—1602 йиллар миёнасида Табризда яшаб ўтган Содиқий Китобдорнинг «Тазкираи мажмаул-хавос» номли ноёб асари ҳақида фикр юритаркан, шу саволга ҳам жавоб бериб ўтади. Шуниси эътиборга сазоворки, асли озарбойжон бўлган Содиқий тазкирасини чиғатой — эски ўзбек тилида битган экан. Биз учун муҳими шундаки, тазкирачи катта ёшли замондоши Ҳумоюн Мирзо тўғрисида қимматли мулоҳазаларини тарих мулки сифатида қолдирган. Шайхзода домланинг таъбири билан айтсак, Ҳумоюн Мирзо ҳақидаги «кичик фиқра катта аҳамиятга эга».

«Ҳумоюн подшоҳ ниҳоятидан мутажовиз каримул табъ ва сахопеша ва хушсалиқа подшоҳ эрди. Абулғози Султон Ҳусайн Мирзодин сўнгра чиғатой подшоҳларидин Ҳумоюн подшоҳдек хуштаъб подшоҳ оз воқеъ бўлубтур. Қариндоши Комрон Мирзодин ҳазимат қилиб, шоҳи жаннатмакон зилоли жалолиға малжаъ бўлди. Қизилбош аскари нусрат фаржоми имдоди била хасмни мағлуб қилиб, Ҳинд абвобин мафтуҳ қила олдилар.

Табъи шеърида ўқуш (кўп, зиёда — Х. С.) мулойим воқеъ бўлубтур. Бу икки туркий байтининг кўп шуҳрати бор ва машҳур бўлубдуркиm:

Ғариблик ғамидин меҳнату малолим бор,
Бу ғамдин ўлимга етдум, ғариб ҳолим бор.
Висоли давлатидин айрилубман маҳзун,
Тирикмену бу тирикликдин инфиолим бор».

«Бу тўртлик Ҳумоюннинг нозик ва лирик шоирона бир қалб ва ҳассос бир дид эгаси бўлганидан далолат беради», дея хулоса қилади Шайхзода домла.

Ҳумоюн Мирзонинг ўлими билан боғлиқ икки сирли нуқта мени ҳайратга солади. У айни вақтда ҳам бобоси, ҳам отаси сингари ўлим топади: бобоси Умаршайх Мирзо каби тасодифий фожиа туфайли қазога учрайди — китобхонасининг пиллапоясидан тойиб кетиб ҳалок бўлади. Ва отаси Бобур Мирзо сингари айни қирқ саккиз ёшида бу дунёдан кўз юмади.

Чиндан ҳам, Халлоқи оламнинг бу ажаб ишларига ҳайрон қоласиз киши.

Бу сир-синоатлар фақат Яратгувчининг ўзига аён...

Мана, қорамағиз шофёр — тамил йигити Роберт ҳамроҳлигида мақбара лойида турибмиз. Шу ерда ўралашиб юрган қоп-қора бир киши келиб гид — сайрбонлик хизматини таклиф қилди. Йигирма рупий бериб унинг ҳикоясини тингладик. У инглиз тилида иштиёқ билан берилиб, чамаси, жонли тафсилотлар билан сўзларди. Афсуски, тил билмаслигим бало бўлиб унинг айтганларини чала-чулпа тушундим.

Ҳазрати Ҳумоюннинг мақбараси

вафотидан сўнг қарийб ўн йиллар ўтгач бино этилган. Марҳум подшоҳнинг севикли рафиқаси Бекабегим умр йўлдоши хотирасига атаб ушбу оромгоҳни бунёд қилдирган.

Жаннатмакон Ҳумоюн Мирзонинг қабри мақбаранинг қоқ ўртасида. Мақбара айни вақтда бобурийлар хонадонининг хилхонаси ҳам бўлиб, юз элликка яқин марҳум шу ерга қўйилган. Сайрбон қаторма-қатор сағана тошларини кўрсатиб санай кетди: Ҳумоюн Мирзонинг аёлларидан Бекабегим, Ҳамидабегим, Шоҳ Жаҳоннинг тўнғич фарзанди Доро Шукуҳ, бобурийзодалардан Фаррухсийяр, Жаҳондоршоҳ...

Сўнгра сайрбон бизни пастга — мақбара даҳмасига бошлаб тушди. Совуқ ва қоронғи йўлакдан ичкари киришимиз билан гурр этиб бир гала каптар ўзини ташқарига урди. Роберт гугурт ёқди, липиллаган шуъла ёруғида Ҳумоюн Мирзонинг жасади дафн этилган ерга кўзим тушди. Бундан бир ярим аср муқаддам сўнгги бобурий подшоҳ Баҳодиршоҳ — Зафар инглизлар таъқибидан қочиб худди шу жойга келган ва душман томонидан қўлга олинган.

Даҳма рутубатли, ваҳима ва қуш патлари билан тўла. Бефайз, ғариб бир макон...

Э, бевафо чархи фалак! Охироқибат шу экан-да...

Ўз-ўзидан Бобур Мирзонинг бир маҳзун мисрасини шивирлаб айтдим:

«Ғарибинга тараҳҳум айлагилким, анда жонидур...»

Беҳад маҳзун бўлиб ташқарига чиқдим. Бобурийлар хилхонасига қайтиб кирдик, тиловат қилдим.

Ё Оллоҳ, бу олис аждодларимизнинг барчасини ўзинг даргоҳингда мағфират қилгил...

КЕКСА ШАҲЗОДА

Маълумки, Бобур Мирзо ва унинг авлодлари ҳозирги Афғонистон, Ҳиндистон, Покистон, Бангладеш мамлакатлари ҳудудининг аксарият қисмини эгаллаган ва «Буюк Мўғуллар империяси» номи билан донг таратган улкан салтанатни уч юзу ўттиз йилдан зиёд вақт давомида идора қилиб келганлар. Уч аср мобайнида бу салтанат шон-шуҳратни ҳам, тараққиёт ва таназзулни ҳам бошидан ўтказиб улгурди.

«Саодатманд шоҳ» — Бобур Мирзога ҳинд тупроғида беш йилгина ҳукмдорлик нашъасини суриш насиб этди, холос. Жангу жадаллар, мислсиз уқубатлар, чексиз инсоний изтироблар, ватан соғинчи билан йўғрилган бу йиллар янги туркий-ҳиндий давлатнинг шаклланиш даври ҳамда ҳассос шоир Бобур шеърий ижодининг гуллаган бир фасли бўлди.

Гарчанд Бобур тарих ҳукми билан бу юртларга фотиҳ сифатида лашкар тортиб келган бўлса-да, жаннатмисол бу ўлкани тақдир тақозосига кўра ўзига ватан тутди. Гарчанд туғилган диёри — Андижон, умрининг шиддатли дамлари кечган муаззам Самарқанд соғинчи сўнгги нафасигача ёдидан чиқмаган бўлса-да, ҳинд тупроғига, ҳинд элига ҳам меҳр қўйди, уни обод ва якдил қилишга интилди, ўзаро адоватли қабилаларни бирлаштириб, марказлашган улкан давлатга асос солди. Бобурнинг тарихий хизмати шунда бўлдики, у бир томондан, Шайбонийхон истилоси туфайли Туркистонда барҳам топган темурийлар сулоласининг фаолиятини ўзга юртларда шуҳрат билан давом эттирган бўлса, иккинчи томондан, ўзи ва авлодларининг мамлакатдорлик сиёсати билан Ҳиндистон давлатчилиги тарихида янги саҳифа очди. Ҳинд мулкини забт этган фотиҳ ўлароқ у ўлканинг бойликларини юртига ташиб кетмади, аксинча, она ватанидан неки ганжу хирож олиб келган бўлса, барини шу диёрнинг ободончилигига, тараққиётига сарф қилди. Бобурийлар сулоласининг моддий ва маънавий хазиналари эвазига дунёга келган машҳур мумтоз обидалар, меъморий мўъжизалар бугун Ҳиндистоннинг ҳуснига ҳусн, доврuғига довруқ қўшибгина қолмасдан, улкан иқтисодий фойда ҳам келтирмоқда.

Илдиз-томирлари соҳибқирон Амир Темурга бориб туташадиган бу муҳташам салтанат дарахтига Бобур Мирзодан кейин Ҳумоюн Мирзо боғбонлик қилади. У 1530—1556 йиллар оралиғида ҳукмронлик қилади. Сўнгра Акбар (1556—1605), Жаҳонгир (1605—1627), Шоҳжаҳон (1627—1658), Аврангзеб Оламгир (1658—1707), Баҳодиршоҳ Биринчи (1707—1712), Жаҳондоршоҳ (1712—1713), Фаррухсийяр (1713—1719), Муҳаммадшоҳ (1719—1748), Аҳмадшоҳ (1748—1754), Оламгир Иккинчи (1754—1759), Шоҳ Олам Иккинчи (1760—1806), Акбар Иккинчи (1806—1837) ва ниҳоят, Баҳодиршоҳ Иккинчи (1837—1858) салтанатни бошқарадилар.

Табиийки, нисбатан қисқа муддатларда ва катта-кичик вилоятларда ҳукмронлик қилган бобурий шаҳзодалар бу рўйхатга кирмайди.

Шу тариқа бобурийлар сулоласининг тадрижий ҳалқаси XIX асрнинг иккинчи ярмига қадар — Ҳиндистонни инглиз мустамлакачилари тўла забт этгунигача давом қилиб келади. Ҳинд давлати тарихи билан шуғулланган мутахассисларга Баҳодиршоҳ Иккинчи — Абу Зафарнинг 1858 йили тахтдан туширилиб, Рангунга (ҳозирги Мьянма — собиқ Бирма давлати) сургун қилингани ва шу ерда қазо топгани маълум эди-ю, бироқ сулоланинг бундан кейинги тақдири қай йўсин кечгани хусусида тарих шу пайтгача сукут сақлаб келарди.

Шунинг учун аввало Баҳодиршоҳ — Зафарнинг умр дафтарини пича варақламоқ лозим.

Асли исми-шарифи Сирожиддин Баҳодиршоҳи Ғозий бўлган бу зот ҳижрийнинг 1189 санасида, мелодий ҳисоб билан айтганда 1775 йилда дунёга келади. Падари бузрукворн Мирзо Акбаршоҳи соний маърифатпарвар, юмшоқ кўнгил одам бўлган, бунёдкорлик ишлари билан шуғулланган. Унинг ҳукмронлик даврининг аввали — яъни 1800 йиллар бошига келиб, бобурийлар салтанати хийла заифлашиб қолган эди. Савдо-тижорат ниқобида Ҳиндистонга суқулиб кирган Буюк Британия давлати «Ост-Индия» компанияси орқали мамлакатни иқтисодий, демакки, сиёсий қарамликка бўйсундира бошлаган эди.

Баҳодиршоҳ Зафар ҳар жиҳатдан мукаммал таълим ва тарбия олиб вояга етади. Унинг ҳарбий салоҳияти, диний ва шеърий иқтидорини замондошлари ҳамда муаррихлар юксак баҳолайдилар. Аммо тақдирнинг ҳукмини қарангки, у то олтмиш икки ёшига қадар шоҳлик рутбасига эришолмай умидвор шаҳзода бўлиб юраверади. Чунки отаси узоқ умргузаронлик қилиб, 1837 йили тангри омонатини топширади. Дорулфанодан дорулбақога рихлат қилишидан аввал Акбаршоҳи соний мавжуд расм бўйича тўнғич фарзанди Баҳодиршоҳни эмас, балки иккинчи ўғли Жаҳонгир Мирзони валиаҳд деб эълон этади. Эҳтимол, подшоҳнинг бундай қарорга келишига Баҳодиршоҳнинг ёши бир жойга бориб қолганлиги, унинг табиатига хос шоирона кайфиятлар, кўнгилчанлик хислатлари ҳам сабаб бўлган бўлиши мумкин. Зеро Акбаршоҳ отаси — Шоҳ Оламнинг «Офтобий» тахаллуси билан шеърлар битиб, девон тартиб берганини, аммо салтанат ишларида лозим даражада қатъият кўрсатолмай охир-оқибатда инглизларга қарам бир ҳолатга тушиб қолганини юрагида армон билан ҳис қилиб ўтгандир. Умуман олганда, Шарқда шоҳлик ва шоирлик анъанаси кўпинча эгиз ҳолда дуч келади, аммо бу беҳад мураккаб ва оғир масъулиятни бирдай уддалаган Улуғбек Мирзо, Султон Ҳусайн Мирзо, Бобур Мирзо сингари шахслар ноёб учрайди. Ҳарқалай, шоирлик шоҳлик шиддатини кесади.

Албатта, булар тахминий бир мулоҳазалар, холос. Эҳтимол, Акбаршоҳи соний буткул ўзга андишалар амри, балки саройдаги муайян кучларнинг тазйиқи туфайли шундай қарорга келгандир — буниси бизга қоронғи. Нима бўлганда ҳам тахтга қонуний ворис бўлган Баҳодиршоҳнинг номзоди падари бузрукворн томонидан инкор этилганлиги тарихнинг сирли бир ҳақиқати.

У пайтдаги ёзилмаган тартиб-қоидага биноан бобу салта- натига ҳукмдор тайин салаcи инглизлар тасдиғидан лозим эди. Шу боис Жаҳонг зонинг номзоди тавсия қил да мус- тамлакачиларга бу ном маъқул кўрилмайдир» ва нати юк Бо- бур Мирзонинг тахти й шаҳ- зода Баҳодиршоҳ За насиб этади.

Шу ўринда яна б р хаёлга ғарқ бўлади киши. Н ун буюкбританиялик тўрала дир шоҳ номзодини афзал к р экан? Балки улар боягина танимиз мулоҳазанинг акси ўл ъни айнан кекса шаҳзодани ёшини назарда тутиб ғараз дни кўзлагандирлар? Чунки Б шоҳ нари борса беш-ўн йил н сурар, сўнгра Ҳиндистон ўз қолади, деб ўйлаган бўлишла имолдан узоқ эмас.

Мен бир пайтлар де-Сент Экзюперининг «Кич шаҳзода» деган қиссасини тарж илиб, нашр эттирган эдим. А дир насиб қилиб, Баҳодир фар ҳақида бирор бадиий ёзгудек бўлсам, унга «Кекса да» деб ном қўйган бўлур эди

Алқисса, кекса ш а ниҳоят тож кийиб, улуғ аждо нинг тахтига ўлтиради. Афсу у пайтда салтанатнинг аввал н-шукуҳи денгиздан бир томчи асига тушиб қолган эди.

«Бир пайтлар бу нд уммонидан Туронзамин осмонўпар Ҳимолай тизма ан Эрон тупроғигача ястан ан улкан салтанат чегараси лам, Акбаршоҳи соний, А ар Баҳодиршоҳ даврига ке ир шаҳар ҳудудига тенглашиб и. Бу шаҳар Деҳли эди. Ш амр-фармони қалъа девори ри ўтмасди. Ҳатто шаҳар ич даги ҳаётга инглизлар истаг тда хоҳлаганларича таъсир лари мумкин эди. Ҳокимия лда бобурийлар қўлидан к лган эди. Бироқ ҳали салта узил-кесил барҳам берилмага фгина бўлса-да, унинг томи да қон оқиб турарди», деб ёза шарқшунос Абдусаттор Жума бу даврни таърифлаб.

Ҳатто иш шу да а етган эдики, Баҳодиршоҳ З аждодларининг бекиёс бой идан жудо бўлиб, шоҳ ва уни ладени «Ост-Индия» компаниясс лакат да савдо-сотиқ қилиш у йдиган бож пули кўринишидаги нафақа билан тирикчилик ўтказиш ҳолатига тушиб қолган эди.

Тахт соҳибининг саккиз фарзанди бор эди, ота-боболан мерос бўлиб келаётган сарой таомилига мувофиқ у ҳам валиаҳд масаласини ҳал қилмоғи лозим эди.

Валиаҳд!

Шу бир сўзда қанча маъно жам!

Хусусан, Шарқда бу сўз қанча-дан-қанча руҳий, инсоний ва бадиий драмалар учун туганмас озиқ беради!

Тарихий манбаларнинг гувоҳлик беришича, Баҳодиршоҳ Зафар кўзи тирик чоғида Жувонбахт Мирзони валиаҳдликка лойиқ деб топади. Гарчанд унинг оға-инилари бу қарорга эътироз қилмаган бўлсаларда, пана-пастқамларда хуфиёна сарой иғволари давом этади. Шаҳзодалардан Мўғул Мирзо, Фахриддин Мирзо, Абу Бакр Мирзо, Қуёш Мирзо хоҳ ошкор, хоҳ махфий, тахтдан умидвор бўладилар.

Аммо... яна ўша ҳикматли каломни эслатмасдан иложимиз йўқ. Яъниким, «Ал-абд йудаббир ва Оллоҳ йуқаддир» («Банда тадбир қилади, Оллоҳ тақдир қилади»).

Ва Оллоҳнинг тақдири шундай бўлдики, тарихда бобурийлар салтанатининг сўнгги валиаҳди ҳам, сўнгги подшоҳи ҳам Баҳодиршоҳнинг ўзи бўлиб қолди.

Бу пайтга келиб Акбар ва Жаҳонгир замонида, Шоҳ Жаҳон ва Аврангзеб замонида равнақу ривож топган улуғ Ҳиндистон завол сари юз тутган эди. Инглиз муҳожирларининг сурбетлиги кундан-кунга ошиб борар, бунга сари халқ нафрати ҳам тобора жўш урар эди.

Ҳиндистон бобурийлар салтанатининг навқирон даврини қўмсаб яшарди. Ҳаётдаги барча ғурбатлар, балою офатлар, зулм ва қашшоқликнинг ягона давоси — ўша ўтган кунларга қайтмоқ деб билар эди.

Шу сабабли инглиз мустамлакачилари итоатида бўлган ҳинд ҳарбий хизматчилари — сипоҳийлар қўзғолони бошланганида Баҳодиршоҳ Зафар табиий равишда бу озодлик ҳаракатининг сардорига айланади.

Бу вақтда подшоҳ саксон уч ёшга тўлган табаррук бир қария эди.

Шарқшунос дўстимиз Абдусаттор Жуманазарнинг таъбири билан айтсак, «мамлакат бўйлаб қудратли халқ бўрони қўзғалди ва у бобурийлар салтанати тақдирини ҳал қилиб қўйди. 1857 йили 10 май куни бошланган бу воқеа халқ орасида, тарих ва келажак олдида Абу Зафар Баҳодиршоҳнинг обрўйини ошириб, уни шону-шуҳратга буркади, лекин ундан тожу тахтни тортиб олиб, ўзини ғаму кулфат денгизига улоқтирди».

Донишманд мўйсафид шоҳ ҳақиқий қудрат кимда эканлигини, инглизларнинг қўли ҳар қандай ҳолатда ҳам баланд келиши муқаррарлигини яхши англар эди. Шу боис у қўзғолончиларни бесамар қон тўкишни тўхтатишга даъват қилди. Аммо жаҳл зўр келган жойда ақлнинг кенгашига ким ҳам қулоқ соларди дейсиз!

Қўзғолончиларнинг бир қисми Баҳодиршоҳни шу фикрлари учун қўрқоқлик ва хиёнатда айблайдилар. Уни тахтдан тушириш талабини қўядилар. Жунбушга келган оломон 11 май куни шоҳ қароргоҳи қаршисига келиб можаро кўтаради ва таъқибдан қочиб саройга яширинган овруполик аёллар ва болаларни қириб ташлайди. Кекса подшоҳ бу хунрезликдан қаттиқ изтироб чекади, қотилларни кескин қоралайди. Унинг амрига кўра шоҳнинг хос навкарлари қўзғолончиларни қуршаб олади.

Инглизларга эса худди шундай бир баҳона керак эди, бу фожиа улар учун бамисоли тилаб олган ёмғирдай бўлди.

Улар пухта қуролланган янги ва янги зарбдор кучларини исённи бостириш учун сафарбар этадилар.

Июнь ойининг саккизинчисида Буюк Британия қироллигининг ҳарбий кучлари Деҳлига ҳужум бошлаб, шаҳарни қамал қилади. Қамал ҳолати 21 сентябрга қадар давом этади. Очлик ва касалликдан тинка-мадори қуриган шаҳар ҳимоячилари шаҳарни ташлаб чиқишга мажбур бўладилар.

Баҳодиршоҳ яқин аъёнларининг маслаҳатига кўра Деҳлидаги Ҳумоюн Мирзо мақбарасининг даҳмасига кириб яширинади. Душман аскарлари уни тутиб олиб, қамоққа оладилар. Орадан кўп ўтмай Буюк Британия ҳарбий суд ҳайъати Баҳодиршоҳ Зафарни суд қилиб, умрбод Рангунга ихрож — бадарға қилиш ҳақида ҳукм чиқаради.

Паймонаси тўлиб қолган, ҳам жисмонан, ҳам руҳан ҳориб-толиққан бу мўйсафидни бундай оғир жазога мустаҳиқ қилиш раво эмас эди. Аммо Ҳиндистон тарихидан «биринчи озодлик жанги» деб ном олган сипоҳийлар қўзғалони инглиз мустамлакачиларини шу қадар ларзага солган эдики, улар бундан ўзлари учун аччиқ сабоқ ва ёвуз хулосалар чиқариб олишган эди.

Ана шу хулосага биноан бобурийлар сулоласи ва бу мўътабар хонадонга дахлдор кимки бор — барчаси ялпи қирғинга дучор этилади.

Баҳодиршоҳ Зафар умрининг сўнгги йилларини она юртидан узоқда, ватанжудолик ғурбатида кечирди. Мадорсиз қўлларидан қилич тушган бўлса-да, қалам тушмади. Ватанини соғиниб, ўртаниб, чексиз ҳасратларини қуйма сатрларга айлантириб, кўнгил қонидан ғазаллар битди. Сўнгги нафасига қадар Ҳиндистонга талпиниб яшади. Айни шу маънода у улуғ аждоди Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг изтироблар ила йўғрилган ҳаёт йўлига қисматдош бўлди.

Тириклигида киндик қони томган тупроққа қайтишдан умиди узилган бенаво шоҳ вафотидан сўнг хокини Деҳлига кўчиришни васият қилиб, 1862 йилнинг 7 ноябрида ғурбатда ғариб бўлиб жон таслим этди. Баъзи мутахассисларнинг фикрича, унинг инглиз босқинчилари томонидан қатл қилингани ҳақида ҳам тахминлар мавжуд.

Сўнгги бобурий, бинобарин, сўнгги темурий подшоҳнинг ҳаёт шами шу тариқа сўнди. Аммо, азиз китобхоним, умидим борки, бу зоти муборак ҳақидаги ҳикоямиз ниҳоясига етгани йўқ. Кўнглим сезиб турибди: бу ғаройиб умр қиссаси энди бошланаётир...

Ҳинд киносанъаткорлари бу ғаройиб тақдир эгаси ҳақида «Баҳодиршоҳ — Зафар» номли кўп қисмдан иборат бадиий видеофильм яратганлар. Ҳиндшунос журналист Аҳмаджон Қосимов билан биргаликда шу фильмни ўзбек тилига севиб таржима қилдик. Ўзбекистон телевидениеси томонидан ушбу фильм яқинда томошабинлар ҳукмига ҳавола этилди.

Айтиб ўтганимиздек, Баҳодиршоҳ девон тузган ҳассос шоир эди. Шу девондан ўрин олган дардли бу ғазал, назаримда, шоир кўнгил изтиробларининг бадиий ифодасидир.

На кимнингдир кўз нуриман,
На кимнингдир қалб
кўриман.
На нафим бор, на зиёним —
Учиб юрган гард — ғуборман.

Рангу рўйим сомон бўлди,
Дўстларим ҳам тамом бўлди,
Чаманзорим қиров босган —
Хазонрезги бир баҳорман.

На кимнингдир ҳабибиман,
На кимнингдир рақибиман,
Вайрон бўлган
қисматдирман —
Бир кимсасиз бозорман.

Нечун кўл очсун бирoв,
Нечун гул сочсун биров,
Нечун шамъ ёқсун биров —
Эгаси йўқ мозорман.

Хуши наво эмасдурман,
«Тингла, мени»
демасдурман.
Ман жудолик тимсолиман —
Мужассами озорман.

На кимнингдир кўз нуриман,
На кимнингдир қалб
кўриман.
На нафим бор, на зиёним —
Учиб юрган гард ғуборман...

«БИЗНЕС-ФОНД»НИНГ ТОШКЕНТ ШАҲАР ВА МИРЗО УЛУҒБЕК ТУМАНИ БЎЛИМИ

Сизни яқинлашиб келаётган янги 1996 йил билан муборакбод этиб, барчангизга узоқ ва мазмунли умр, сиҳат-саломатлик, оилангизга тотувлик, файз ва барака, Ватан тараққиёти йўлидаги олийжаноб ишларингизга муваффақиятлар тилайди.

Охирлаб бораётган 1995 йилда мамлакатимиз ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг сиёсий, иқтисодий ва маданий қудратини юксалтириш йўлида ижобий ишларни амалга оширди.

ЯНГИ ЙИЛДА БАХТ-САОДАТ ҲАМИША СИЗЛАРГА ЁР БЎЛСИН!

ДИҚҚАТ ТАНЛОВ!

Сирдарё вилоят ҳокимлиги Ўзбекистон публикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўми ҳамда Ўзбекистон Архитекторлар Уюшмаси бил биргаликда «Гулистон шаҳридаги марказий м киллик майдонини қайта қуриш» бўйича энг ях лойиҳа учун очиқ Республика танловини ўтказади

Танловда ижодий жамоалар, якка шах иштирок этиши мумкин.

Танлов шартлари, программаси ва бо маълумотларни қуйидаги манзилгоҳлардан олиш мкин.

Тошкент шаҳрида: Абай кўчаси, 6-уй. Ў истон Республикаси Давлат архитектура ва қу ш қўмитаси.
Тел: 44-27-54; 41-38-20;
Гулистон шаҳрида: Мустақиллик кўчаси, -уй, шаҳар ҳокимлиги. Архитектура ва шаҳар илиш бўлими. Тел: 2-59-52.

Янги йил байрами билан табриклаб қариндошлар ва яқинларга совғалар тақдим қилиш одат бўлиб қолган.

"Ўзбекбирлашув"
республика аҳолиси учун
йилнинг совғаларини
тайёрлаб қўйди.

Матлубот кооперациясининг барча дўконларида товарларни ўртача 15 фоизга арзонлаштирилган нархларда сотиш ташкил қилинди.

Харидорлар ихтиёрига республика корхоналарида ишлаб чиқарилган турли хил ... газламалар, тайёр кийимлар, пайпоқ, трикотаж маҳсулотлари, чарм пойафзал таклиф қилинади.

«Ўқитувчи» нашриёти жамоаси ўзбек тили ва адабиёти таҳририяти катта муҳаррири А. Зиёдовга онаси
Муҳайёхон ЗИЁДОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Онкология ва р...гия институти жамоаси институт ходими Сайдғани Сайдаҳмедовга отаси
Сайдазим САЙДАҲМЕДОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекнефтегаз» миллий корпорациясининг «Ўзнефтгазкомплект» бирлашмаси жамоаси Асака базаси директори Б. Гулбоевга онаси
Замирахон ҒАФУРЖОНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг эпидемиология, микробиология ва юқумли касалликлар институти жамоаси катта илмий ходим Х. Йўлдошевага отаси
Йўлдош ЮСУПОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

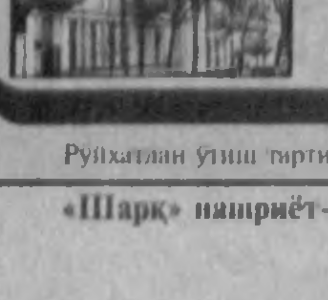

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Р. Жумаев.
Навбатчи — А. Абдураҳмонов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0563. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланд ...сишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди — 20.50. 1 2 3 4 5 6